

Defenzivní strategie a moderní armáda

V současné době se v AČR i v armádách jiných států řeší řada problémů souvisejících se změnou jejich strategického použití. Od dřívějšího pojetí, založeného na koaliční dimenzi a preferujícího útočné aktivity jako jediný prostředek jak zvítězit ve válce, AČR přechází k nekoaliční defenzivní strategii svého použití při obraně státu. Termínem „defenzivní strategie“ budu dále chápat „základní orientaci a souhrn zásad a postupů vrcholového řízení a činnosti ozbrojených sil při obraně státu, vylučující jejich použití k dosažení agresivních politických cílů“.

* * *

Transformace vojenské strategie se po politických změnách v Evropě udála ve všech zemích tehdejších soupeřících aliancí, Varšavské smlouvy a NATO. Tento proces měl a má výrazné společné rysy, ale i řadu specifik pro různé země, a to ve své hloubce, rozsahu, vývojovém trendu, ekonomických aspektech a rovněž, možno říci, i ve stabilitě, věrohodnosti, v souladu proklamací s realitou. Vzhledem ke své poloze v exponovaném prostoru střední Evropy, vzhledem k svým historickým zkušenostem i k zřetelnému vnímání úzkého vztahu a podmíněnosti bezpečnosti ČR a bezpečnosti v širších rozměrech Evropy a celého světa velmi citlivě sledujeme i procesy utváření obranné strategie a jejich praktické dopady na charakter, strukturu a potenciál ozbrojených sil v dalších, zejména sousedních státech.

Situace ČR má specifikum v tom, že kromě přechodu od koaliční k nekoaliční obraně, po rozdělení bývalé ČSFR a její armády, od 1. 1. 1993 probíhá transformační proces v principiálně nových podmínkách nově vzniklého státu. Vedle nesporných pozitivních aspektů se v tomto procesu přirozeně a zákonitě vyskytují i aspekty negativní, vedle tendence řešit problémy rychle, někdy až neuváženě rychle, existuje tendence procesy dlouze připravovat a zpomalovat.

Nová situace - nové pojetí obrany

Podobné problémy jsou ve státech bývalé Varšavské smlouvy, ve státech NATO i v dalších státech. Uvolnění konfrontačního tlaku umožnilo snížit potenciály ozbrojených sil, redukovat počty a výzbroj armád. Nejde však jen o kvantitativní ukazatele. Lze říci, i přes všechny současné problémy a potíže, že vztahy mezi státy i sám život států získal nové moderní zaměření.

Zároveň, zcela zákonitě, vyvstaly nové potřeby obrany vůči ohrožením nového typu, nové požadavky na použití a výstavbu armád. Proto se klade otázka: jaká má být moderní obranná funkce států? Jaké mají být moderní armády moderních států v současné době? Musím zdůraznit, že nemám na mysli „módnost“ nebo „pseumodernost“, týkající se povrchu procesů a často, úmyslně nebo neúmyslně přispívající ke konzervaci nežádoucích, zastaralých atributů. Termínem „moderní“ budu v dané souvislosti chápat „adekvátní současné situaci,

ekonomicky efektivní, perspektivní, informovaný, využívající a rozvíjející daný stupeň poznání oblasti, kulturní a ekologický“.

Na obsah a rozsah pojmů „defenzivní strategie“ a „moderní“ lze zajisté mít i jiný názor. A to je první z velkých problémů, které v souvislosti s novými přístupy k obraně, k použití ozbrojených sil, k jejich výstavbě a přípravě, vyvstávají. Další problémy se týkají funkčních a systémových atributů moderních armád. Otázky typu „co je moderní?“ a „je to moderní?“ se kladou i v souvislosti s ekonomickými a společenskými aspekty a politickým okolím použití a výstavby armád.

Problém moderního pojetí obrany státu a moderní armády má nejen národní, ale i mezinárodní dimenzi. Vztah k vlastní obraně, „čitelnost“ a transparentnost její legislativní, doktrinální a politické báze, úroveň armády jsou významná kritéria, podle kterých je hodnocen stát jako soused, partner i případný spojenec. Není nutno diskutovat o tom, že problém vztahu obranné strategie a charakteru armády je značně složitý a každé jeho zplošňování je škodlivé. Extrémní, povrchní, neadekvátní přístupy, stejně ovšem i liknavost a zbytečné komplikování zakládají hazard vůči bezpečnosti, míru a stabilitě. Proto je nutno kvalitně, ale zároveň rychle analyzovat funkční, systémové a časové otázky, odlišit podstatné od nepodstatného, uvažovat časovou nestabilitu a fuzzy charakter vnitřních vazeb a systémového okolí.

Diskusí některých těchto otázek se budu zabývat ve svém článku. Jeho cílem je přispět k adekvátnímu chápání a řešení problémů výstavby AČR jako moderní armády nového, moderního státu (troufnu si říci) moderních občanů v moderním světě. Lze zajisté namítnout, že o modernosti (v uvedeném pojetí) současného světa i lidí, zejména v některých aspektech, by se dalo s úspěchem pochybovat. Je to do značné míry pravda, ovšem podstatnou roli hraje přirozená vlastnost lidské psychiky v současnosti intenzivně vnímat a v krátkodobé paměti zaznamenávat spíše negativní jevy. Postupem času se však v paměti vytěšňují, takže minulost je retrospektivně vnímána téměř idylicky. Historie i současnost ukazuje, jak lze tuto vlastnost lidského myšlení využít i zneužít.

Svět, společnost, lidé a koneckonců i armády jsou takoví, v jakém prostředí žijí, jaké jsou jejich vztahy a stupnice hodnot. Toto prostředí ovšem nejen pasivně přijímají, ale aktivně spoluvytvářejí. Modernost a úroveň uplatnění v životě člověka jsou do značné míry dány tím, jak si sám sebe váží, jak je odolný a schopný své vlastní obrany. Totéž platí přeneseně i o národech a státech. Armády jako stabilizující prvek společnosti hrají v těchto otázkách významnou roli a současné politické změny ve světě jim dávají značné možnosti. Aktivní konstruktivní roli armád v současném světě jsem se zabýval ve svém příspěvku na konferenci CATE 93 (VR č. 7 1993). V článku se dále zaměřím na praktičtější otázky atributů moderní armády na bázi defenzivní strategie. Některé pouze připomenou, jiné, podle mého názoru relativně snadno a investičně nenáročně ovlivnitelné, budu charakterizovat podrobněji. V závěru se zmíním o některých sociálních a politických aspektech výstavby moderní armády.

Funkční a systémové atributy armády

V tabulce je uveden přehled hlavních atributů, které lze uvažovat při popisu tak složitého subjektu, jakým je soudobá armáda. Není nutno připomínat složité vztahy a synergie mezi nimi. Z uvedené tabulky budu dále vycházet.

Základní struktura atributů armády

a) funkční atributy:

- politická podmíněnost aktivit
- vyloučení agresivního použití
- strategická agilita
- schopnost ofenzivních aktivit na operační a taktické úrovni
- adaptibilita a flexibilita
- mobilita
- informatizace
- transparentnost
- ekonomičnost
- ekologičnost
- využití vědecké podpory

b) systémové atributy:

- organizační struktura
- systém vnitřních vztahů
- systém vnějších vztahů
- velení a řízení
- dislokace
- vyzbrojení, technické vybavení
- personální struktura
- informační zabezpečení
- logistické zabezpečení
- zdravotnické zabezpečení

Základním funkčním atributem moderní armády na bázi defenzivní strategie je, jak jsem již uvedl, **vyloučení útočného použití armády na strategické úrovni**, tedy k dosažení agresivních cílů na úrovni státní politiky. Tato charakteristika neznamena strategickou pasivitu, ale naopak připravenost i k omezeným útočným aktivitám na operační a taktické úrovni. To je významným předpokladem věrohodného odstrašení agrese v rámci přiměřené odvety, zabránění eskalace konfliktu, vytvoření časového prostoru pro zapojení mezinárodních politických a ekonomických aktivit, případně v budoucnu i vojenských aktivit v rámci koaliční obrany. Stručně řečeno, primárním cílem použití armády není vyhrát válku, ale zabránit válce, zabránit její eskalaci, ubránit celistvost a svrchovanost státu v zájmu jeho občanů.

Strategická agilnost a s ní související **adaptibilita, flexibilita a mobilnost** jsou tedy další významné funkční atributy moderní armády na bázi obranné strategie.

Podmínkou realizace a významným znakem obranné strategie je vysoká úroveň **informatizace** procesu řízení a velení i činnosti vojsk a fungování zpraňových systémů. O modernizaci v této oblasti toho bylo již napsáno a řečeno hodně, bohužel však většinou v souvislosti s automatizovanými informačními procesy. Toto zužování je zbytečné a škodlivé ze dvou důvodů: jednak neautomatizované informační procesy, mezi něž patří nejen osobní informační výměna, řídicí a tvůrčí procesy, ale i učení, jsou i v armádách s vysokým stupněm automatizace významné, nezastupitelné a převažující; jednak - stručně řečeno - blábol, nepravda, zbytečné sdělení nezvyšují svoji informační hodnotu, ať jsou zpracovány technikou sebelepších parametrů.

Nová doba vyžaduje novou kulturu a efektivnost informačních procesů, vyžaduje nazývat věci pravými jmény a pojmy při informační výměně chápat jednotně. Je až zarážející, jak se to nedaří. Potřeba vypracování účelné, transparentní terminologie, kompatibilní s mezinárodně používanou terminologií, je všeobecně uznávána. Přes řadu pokusů však tento problém stále není vyřešen. V tomto smyslu má značný dluh naše vědecká základna. Určitým metodologickým prostředkem při řešení tohoto problému může být systémová dekompozice, uplatnění funkčního hlediska (definice je prostředek k informační výměně) a synergie komponent definovaného objektu. Např. při definici pojmu „strategie“ (koho, čeho, k čemu) může významně pomoci uvažování jejího subjektu, objektu a cíle (kdo, jaké činnosti a procesy realizuje a s jakým cílem). Značné problémy jsou i s jednotným chápáním dalších významných pojmů jako „riziko“, „cíl“ nebo „věda“. Všeobecně jsou známé důsledky zkresleného chápání pojmu „obrana“. Útěchou nám nemůže být, že stejné problémy existují i v jiných armádách.

Ekologie, ekonomika a věda

Vrátím se však k atributům moderní armády na bázi defenzivní strategie a k problémům, které s jejich dosažením souvisí.

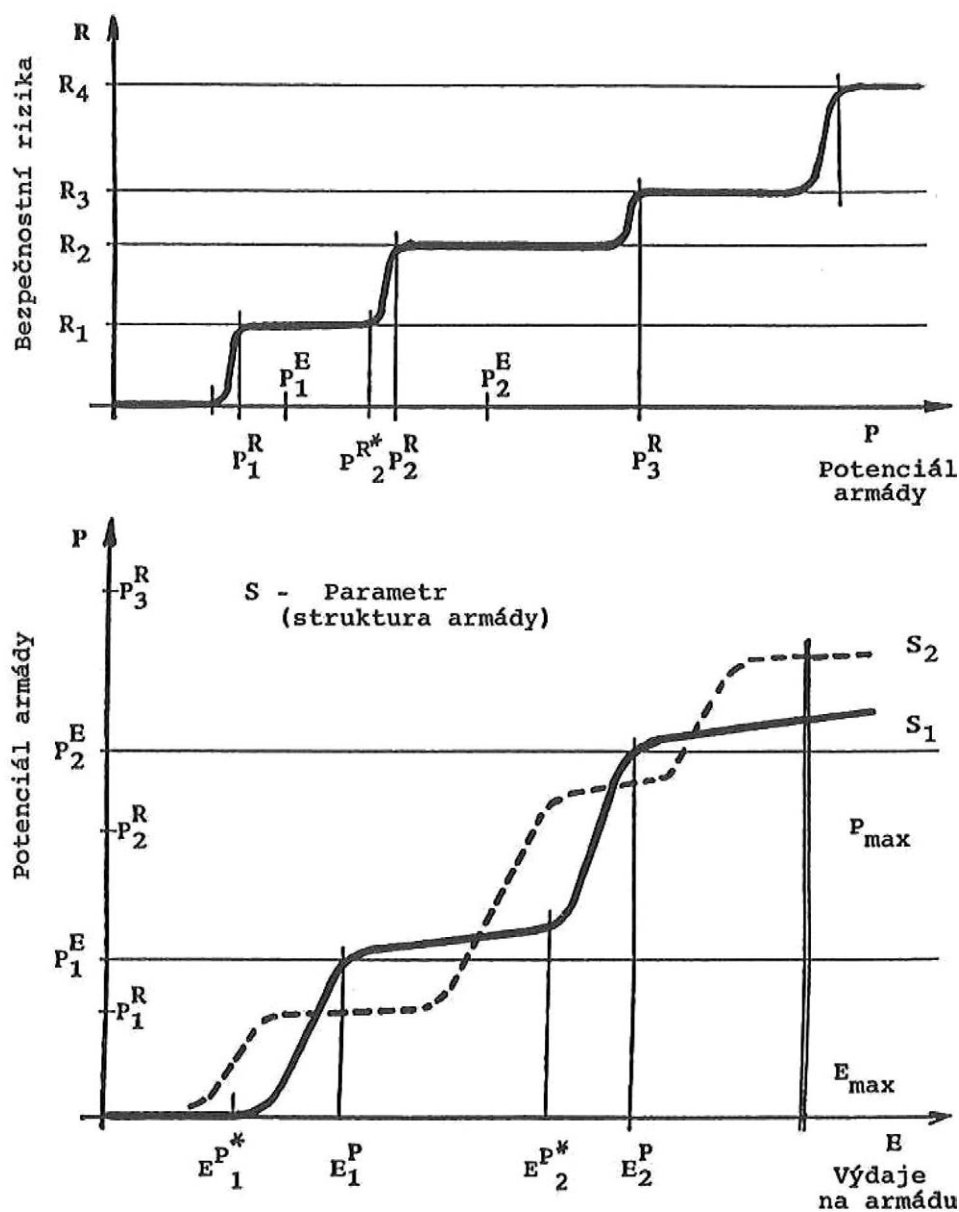
Je všeobecně známo, že top-management resortu a armády přikládá značný význam **ekologičnosti** a efektivnosti spotřeby paliv, pohonných hmot a energie při přípravě a výcviku vojsk i při výběru techniky a technologií. Význam má i uplatnění armády při monitorování parametrů životního prostředí. Prvořadý důraz na **transparentnost** a **ekonomičnost** dokumentuje zavedení Systému plánování, programování a rozpočtování.

Při řešení úkolů vytvoření nové, defenzivní strategie a jejích dopadů na strukturu a další atributy armády nelze aplikovat staré rutinní přístupy. Vzhledem k našim specifikám nemůžeme zcela využít a aplikovat ani poznatky vyspělých, stabilizovaných armád. Existuje řada problémů, při jejichž řešení je nutno využívat **vědeckou podporu** a aplikovat moderní poznatky vojenské vědy, vědy o řízení, systémové vědy, synergetiky a dalších vědních oborů. Vědu je nejen možno, ale nutno zapojit do řešení problémů vojensko-politických, vojensko-odborných, ekonomických, technologických i sociálních a psychologických. Jde ovšem o to, aby procesy a aktivity vědecké podpory měly skutečně vědecký a podporný charakter a nebyly formální, pseudovědeckou zátěží zbytečně odčerpávající čas i peníze.

Bezpečnostní rizika a potenciál armády

Mezi uvedené problémy ve sféře strategického řízení patří identifikace a hodnocení rizik a jejich vztahů. Značně složitým problémem je sestavení soustavy cílů použití a výstavby armády, objektivní stanovení potřebných zdrojů a komplexní hodnocení rozvojových projektů. Významnou pomocí pro vojenské a ekonomické strategické plánování by bylo vyřešení problému prahových hodnot (viz obr.) charakterizujících intervaly potenciálu ozbrojených sil, resp. vojenských výdajů, kdy je vojenská obrana státu, resp. výstavba ozbrojených sil efektivní. Mimo tyto intervaly nemá smysl prostředky vynakládat. Této situaci odpovídají na obrázku např. hodnota potenciálu armády P_2^B (stejný efekt při eliminaci rizik

Prahové hodnoty efektu použití a výstavby armády

Obr.

jako P_2^R) nebo hodnota výdajů E_2^* (nevýrazné zvýšení efektu oproti podstatně nižším nákladům E_1^*). Náklady se uvažují kumulované a nekumulované, s rozlišením zaměření na provoz a rozvoj. V rámci článku nemohu tento značně složitý problém dále rozebírat. I když, pocho-pitelně, v důsledku nezbytného modelového zjednodušení, nemůže naznačený meto-dologický obrat optimalizaci výstavby armády zcela vyřešit, může alespoň přispět k vymezení prostoru efektivních řešení. K získání uvedených křivek je samozřejmě nutné realizovat velký objem analytické práce a provést velké množství výpočtů na počítači.

Uvedené závislosti, stejně jako celý problém modernizace armády, jsou mnoho-parametrické. Významnými parametry jsou **struktura armády, koncepce vyzbrojení, personální složení** a další z uvedených atributů. Významným parametrem je celková koncepce obrany státu, zda je armáda součástí koaličního obranného seskupení, či nikoliv.

Profesionalita jako přístup k práci

Ze systémových atributů, do kterých se promítá defenzivní charakter strategie, se krátce dotknu otázky personálního složení a úrovně řízení a velení.

V **personálním managementu** se jednak v důsledku změn zaměření a úkolů armády, jednak v důsledku redukce počtů preferuje kvalita před kvantitou. Jak známo, vytváří se armáda početně menší, ale kvalitnější a pro potřeby obrany České republiky efektivnější. Hlavním prostředkem k dosažení tohoto cíle je v personální oblasti zvýšení stupně profe-sionalizace při současné změně profesní a hodnotní struktury armády. Podstatným zvýše-ním podílu poddůstojníků se sleduje zvýšení úrovně velení na nejnižších stupních a zkvalitnění výchovy k samostatnému jednání při plnění uloženého úkolu podle zámyslu velitele.

Řešení složitých personálních otázek a s nimi souvisejících problémů vzdělání a školství v současné době nabývá na gradaci, protože se správně chápe jeho dlouhodobost a zásadní význam. Značný efekt zajisté přinese systémové řešení s využitím *mechanismu kariér*. Některé dílčí problémy je však možno řešit rychle a účinně již nyní. V proklamacích perso-nálního managementu se myslím nedávají do souladu možnosti a požadavky a neadekvátně se preferuje kvantitativní ukazatel fyzického věku. Kvalitní mladí pracovníci, jmenovitě poddůstojníci z povolání, se nezískají proklamacemi nebo neuváženým (a v zásadě bezvýsledným) kategorickým, obecným a nijak nezdůvodněným negativním hodnocením „starších“. Dnešní mladí lidé mají averzi k frázím, které jsou navíc často v rozporu s realitou. Získají, resp. udrží se ve službě i s vysokými nároky, pokud budou mít prakticky podložené vědomí, že jejich práce je užitečná, objektivně a spravedlivě oceněná a že jejich perspektivy jsou dány korektními pravidly a jejich vlastním úsilím.

Často se mluví o ochotě mladých důstojníků jako o postačující podmínce setrvání v armá-dě, přitom se jedná o podmínku nutnou, a to ještě ne jedinou. Odborná připravenost, přístup k povinnostem, odpovědnost, pracovní schopnosti a schopnost tvůrčí práce by měly být dalšími stanovenými laťkami. Jasně určení a trvání na těchto kritériích by pomohlo v krátké době zlepšit úroveň personálních atributů armády a, mimo jiné, objektivizovat proces snižo-vání počtů. Neschopní, líní, ať staří nebo mladí, by odešli sami. Duševní, infromatické a jazy-kové schopnosti by při hodnocení měly hrát minimálně stejnou roli jako výsledky přezkoušení zdatnosti fyzické.

Výrazným způsobem se změna strategie použití armády promítá v přípravě štábů, kde došlo k principiální změně orientace plánovacích a rozhodovacích aktivit, hlavně na vyšších stupních velení. Větší pozornost by se, podle mého názoru, měla věnovat prosazení profesionality jako nejen pracovního právního vztahu, ale jako přístupu k práci. Pomalé je překonávání setrvačnosti myšlení, formálnosti, tendence reprodukovat staré návyky a přístupy a možno říci i nedostatku odvahy k novým krokům a odpovědnosti. Do přípravy vojáků základní služby se negativně promítá určitá nekritická euforie obyvatelstva z uvolnění mezinárodního napětí a stále nedostatečná úroveň občanského vědomí, morálky a dodržování zákonů.

Význam informací

Obranná strategická orientace se výrazně promítá do řízení, velení a systému vnějších i vnitřních vztahů. Stále zřetelněji se prosazuje myšlenka, že malou velikost armády je možno do určité míry kompenzovat její kvalitou, na které má úroveň řízení, velení a vztahů podstatný podíl. Mám na mysli zejména odborné schopnosti a samostatnost a zároveň efektivní spolupráci jednotek a jejich velitelů od nejnižších stupňů, součinnost pozemního vojska s dalšími komponentami armády, součinnost útvarů polního vojska a vojska územní obrany, vysokou úroveň objektivnosti, technologickou vyspělost a informační zabezpečení rozhodovacích procesů.

Informační zabezpečení má v případě obranné strategie zvláštní význam, protože kvalitní informace umožní včasnou reakci, přípravu a přizpůsobení armádní struktury, vytvoření prostoru pro eliminaci konfliktu před jeho vypuknutím a zejména redukuje nebezpečí jeho eskalace. Je samozřejmé, že kvalitou se rozumí věrohodnost, informační obsah, aktuálnost a využitelnost informací a odolnost prostředků jejich zpracování. Značný význam má v této souvislosti krizový management, včasná indikace vzniku možných krizí a systémová informovanost na úrovni mezistátní, státní i armádní.

Analýza bezpečnostních rizik a dynamiky vývoje

V této souvislosti se budu dále zabývat problémem časové dimenze vývoje faktorů, ovlivňujících strategické plánování použití a činnosti ozbrojených sil a strategické plánování jejich přípravy a výstavby.

Klíčové postavení mají vývojové tendence **bezpečnostních rizik** a ohrožení a celkové tendence vývoje mezinárodní situace. Není třeba se zabývat složitostí tohoto problému, ovlivňovaného velkým množstvím vstupů a podmínek, se složitými vazbami a relativně velkou dynamikou v pozitivním i v negativním smyslu. Současná situace je bohužel stále příznivá pro velký časový gradient negativních změn a pro nežádoucí kladné zpětné vazby. Válka v bývalé Jugoslávii, neschopnost mezinárodního společenství včas indikovat její zdroje či dosáhnout alespoň jejího utlumení a rovněž konflikty v jiných místech světa jsou toho důkazem. Proto vrcholové řízení resortu obrany i armády, v součinnosti s dalšími resorty spoluodpovědnými za zajištění bezpečnosti státu, věnuje těmto otázkám značnou pozornost. Jak známo, analýza a hodnocení bezpečnostních rizik je významnou součástí plánovací fáze Systému plánování, programování a rozpočtování.

Sledování vzájemných vztahů, synergií a indukce rizik, a to vojenských i nevojenských, je bezpodmínečnou podmínkou účinné aplikace defenzivní strategie. Ani při koncipování použití armády na bázi defenzivní strategie se nelze dopustit hazardu s bezpečností státu a jeho občanů, se stabilitou a pozitivními trendy vývoje vojensko-politické situace. Tento hazard by otevřel prostor krizové situaci, která by mohla nastat při negativní změně mezinárodního politického, ekonomického, sociálního nebo vojenského prostředí, a na kterou by Armáda České republiky nebyla schopna včas adekvátně reagovat. Proto značnou pozornost věnuje nejen ČR, ale celé mezinárodní společenství sledování dynamiky vývoje zejména v místech potenciálních rizik. Je známo, že časové horizonty dosažení adekvátních změn nejen ve výzbroji, ale i v připravenosti a organizaci ozbrojených sil jsou podstatně vyšší než u rizik a ohrožení. S tím je nutno při koncipování obrany státu, použití a výstavby armády počítat. Zároveň považujeme za nezbytné přispívat ke stabilizaci pozitivních trendů mezinárodní situace. Za destabilizující považujeme každý nepřiměřený lokální extrém, ať již v přecenění nebo podcenění vojenského potenciálu i s deklarovaným obranným zaměřením.

Transformační procesy v současném vojensko-politickém prostředí lze srovnat s rekonvalescencí nemocného lidského organismu. Po dlouhodobé nemoci, stabilizované trvalými vysokými dávkami léků vyčerpávajícími pacienta, došlo k radikální změně. Zdroj potíží je odstraněn, ovšem stav pacienta je objektivně i subjektivně zhoršen a vyžaduje náročné sledování, rekonvalescenci, přiměřenou terapii a přiměřené tempo návratu k normálnímu životu. Neadekvátní spěch nebo naopak otálení, neadekvátní přemíra nebo nedostatek léků mohou vést ke komplikacím a vzniku jiné nemoci. Tato analogie může přispět k vyjasnění mnoha otazníků současného světa i změn strategického zaměření obrany státu, použití a výstavby ozbrojených sil.

Armáda a společnost

Krátce se zmíním o **společenských aspektech** strategických změn v orientaci použití ozbrojených sil. Občané všech zemí, v kterých tyto procesy proběhly a probíhají, očekávají „mírové dividendy“, redukci vojenských rozpočtů a uvolnění prostředků na nevojenské výdaje. V některých zemích více, v některých méně, dochází ke zhoršení vztahu občanů k armádě a službě v ní. Obhajoba potřeb obrany není, až na výjimky, populární u politických představitelů ani u sdělovacích prostředků. Nevěrohodnost a neobjektivnost informací a subjektivní chyby či zájmy politických, ekonomických nebo vojenských činitelů zkreslují existující realitu a mohou otvírat prostor latentním rizikům zcela nového charakteru nebo lokality zdroje.

Je proto úkolem politiků, zastupitelských institucí, sdělovacích prostředků, vzdělávacích institucí i občanů samotných odpovědně a s potřebnou hloubkou vnímat bezpečnostní problémy, zaujímat k nim přiměřené stanovisko, zároveň však ústavními prostředky projednat potřebnou náročnost a kontrolu na státní instituce, ozbrojené síly nevyjímaje. **Vztah občanů k armádě a službě** v ní závisí na vztahu občanů k obraně státu, a tedy na vztahu k státu samotnému. Stejně významná je však i pozice a chování armády. Proto je nezbytné, aby se i sociálním aspektům obranné strategie věnovala pozornost a armáda byla budována jako potřebná, moderní, efektivní součást společnosti. Přispět ke splnění tohoto úkolu může a musí každý příslušník armády.

S vnímáním armády společností souvisí její zapojení v řešení **nevojenských krizových situací**. Máme informace o „zelených přílbách“ v norské armádě a o obdobných ekologických a jiných nevojenských součástech a aktivitách v jiných ozbrojených silách.

Obranná strategie dává dostatečný prostor k uplatnění vybraných součástí armády v této oblasti. Vyžaduje to ovšem splnění předpokladů v oblasti technické a informační, profesionální, strukturální, organizační a legislativní. Problém nevojenského využití armády je předmětem rozsáhlých a do značné míry rozporných diskusí a pro jeho projekční řešení a realizaci chybí prozatím legislativní báze. Tato situace je přirozená a vyplývá z praxe nedávné minulosti a z obav z deformace nevojenských aktivit armády. Je to závažný problém, jehož systémové vyřešení má velký význam. Je nutno využít zkušeností zemí, v kterých je zapojení ozbrojených sil v nevojenských aktivitách ve prospěch státu a občanů realizováno.

Odpovědný vztah k bezpečnosti státu

Přechod k obranné strategii a s ním související transformace a modernizace armády se odehrávají v konkrétním **politickém okolí** a jsou jím, v demokratických státech, přímo determinovány. Nejde však jen o vnitřní podmíněnost. Je jasné, že hranice mezi defenzivní a „jinou“ strategií použití armády není ostrá, minimálně z důvodu nemožnosti ostře odlišit obranné a útočné zbraně a struktury. Kromě toho hraje značnou roli velikost státu. I zřetelně obranně koncipovaná armáda velkého státu může být použita k agresi proti státu menšímu. Obecně vzato - žádná strategie, žádná struktura a vybavení armády samy o sobě nezajistí bezpečnost slabšího subjektu vůči subjektu silnějšímu. Tento problém se musí řešit buď koalici, nebo vytvořením bezpečnostního systému s dostatečnou informovaností, systémovým řízením a potenciálem k zvládnutí kolizních situací. Přesněji řečeno: budou ho řešit konkrétní subjekty v konkrétním čase, pokud pro ně bude konkrétně přínosný a perspektivní.

Záleží na úrovni a způsobu politického chování jak malých, tak i velkých států. Jedním z požadavků, které se v tomto problému uplatňují, je to, aby malé státy projevovaly minimálně stejnou starost o narušení suverenity zvenku jako o její narušování zevnitř, aby svou geografickou a populační malost kompenzovaly úrovní politického řízení, efektivností, vzdělaností, kulturou a rovněž vztahem ke své vlastní obraně. Jak jsem již naznačil, v prostředí všeobecně přijaté defenzivní strategie je *známkou vyspělosti národa a státu korektní, odpovědný vztah k vlastní bezpečnosti*, zřetelně deklarované odmítnutí jak pasivní odevzdanosti, tak militantnosti, vlastní stabilita a vztah k bezpečnosti a stabilitě v okolí. *Vyspělé ozbrojené síly, jako stabilizující prvek společnosti i jako reprezentace jejího vlastního vnímání a vážnosti, jsou zřetelným signálem pro okolí, a to z hlediska partnerství i z hlediska odstranění případné agrese.*

Tento problém neztrácí svůj význam ani v probíhajících integračních procesech v Evropě. Je jasné, a ani tomu jinak nemůže být, že k našemu zapojení do evropských politických, ekonomických i vojenských struktur dojde, až budeme plnohodnotným, věrohodným, přínosným partnerem. Složitě požadavky kompatibility ve vojenské oblasti nejsou samoúčelné, ale reprezentují reálné potřeby součinnosti štábů a vojsk ve vojenských i nevo-

jenských aktivitách. Jejich dosažením sledujeme, i přes časovou a finanční náročnost, nejen zapojení do vojenských struktur, ale i vysoký standard potenciálu AČR při efektivní obraně naší vlastní země.

* * *

V době od 16. do 18. listopadu loňského roku se v Sofii konal mezinárodní seminář *Vliv obranných strategií na strukturu ozbrojených sil* za účasti zástupců ozbrojených sil a resortů obrany řady zemí NATO a dalších zemí zapojených v NACC. Seminář umožnil výměnu názorů na problematiku a dokumentoval zásadní shodu v podstatných problémech. Lze říci, že postoje a názory AČR, ať již na semináři prezentované či nikoliv, byly s názory zástupců NATO v souladu. Semináře se zúčastnili příslušníci Odboru strategického plánování GŠ plk. Ing. F. Valach, CSc. a plk. Ing. V. Svoboda, u nichž jsou k dispozici základní materiály a podrobné informace. Jejich kontaktní adresy je možné získat v redakci časopisu.